

Yuva Kazan Yeni Bir Dinozor Bulundu

ABD'nin Montana Eyaleti'nde toprak içindeki yuvalarında fosilleşmiş olarak bulunan bir dinozor ailesi, bu hayvanların nasıl yaşadıkları, davranış biçimleri, hatta belki de nasıl yok olduklarıyla ilgili bilgilerimizi de yeniden ele almamızı gerektirecek gibi. Kalıntıları birbirine girmiş durumdaki bu aile, bir yetişkin, iki de genç dinozordan oluşuyor. Buluntuyu önemli kılan, dinozorların yuva kazabileceğiyle ilgili olarak ilk somut kanıtı, uzun dönemli yavru bakımının

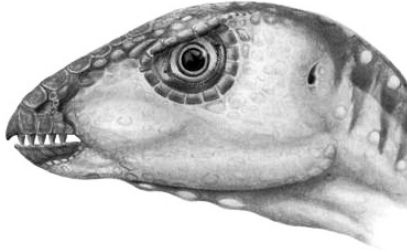

varlığıyla ilgili olarak da en iyi kanıt sunmuş olması. Montana Eyalet Üniversitesi'nden fosilleri bulan ekip, bu yeni dinozoru *Oryctodromeus cubicularis* (kazıcı-koşucu) olarak adlandırmış.

İskeletler tam olmasa da hayvanın yaklaşık 2,1 metre boyunda (yarıdan çoğu kuyruk olmak üzere) burun kısmının geniş, omuz ve kalça

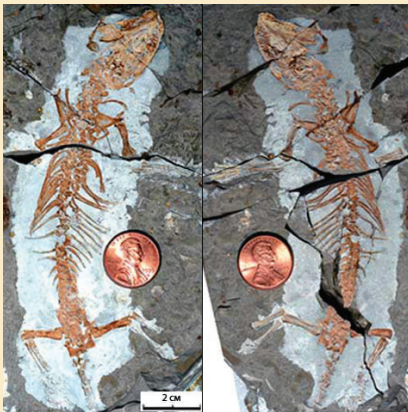
bölgesinin de oldukça güçlü ve kazmaya uygun yapıda olduğunu anlıyoruz. Yuva, nehir kenarındaki eski bir sel bölgesinde yer almanın dışında, üstü, bir zamanlar çamur olduğu düşünülen tortullarla kaplanmış. Ancak araştırmacılara göre dinozorların ölüm nedeni bu değil. Bir odacıkta sonlanan "S" biçimindeki sığınak-yuva iki metreyi biraz aşıyor, yani neredeyse tamı tamına yetişkin dinozorun uzunluğunda. Zaten onları, yuvayı kazanın dinozorların kendileri olduğuna ikna eden de bu. Şu ana kadarki baskın görüş, dinozorların kazıcı canlılar olmadıkları ve 65 milyon yıl önce, Kretase dönemi sonundaki yokoluşlarında bunun da bir payı olabileceği yolundaydı. "Artık bunu bir gerekçe olarak kullanamayız" diyor araştırmacılardan Anthony Martin. "Ancak, dinozor yokoluşu hakkında tek bir örnekle görüş ileri sürmek de işi fazla abartmak olur."

Nature, 21 Mart 2007
BBC News, 21 Mart 2007

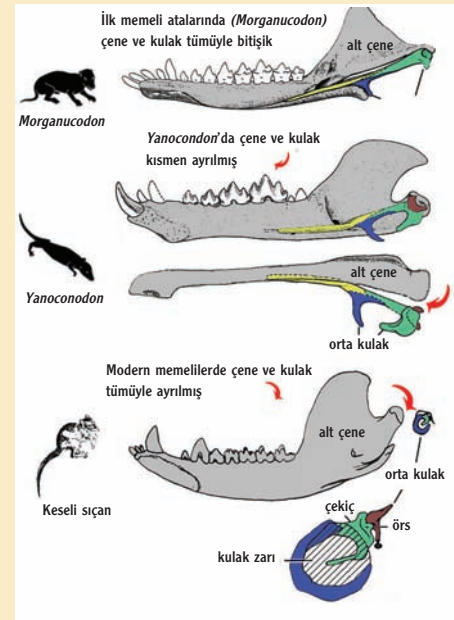

Çeneden Kulağa: Kulak Evrimindeki Geçiş Halkası Ortaya Çıktı

Memeli kulağı, işitme için oldukça incelikli ve narin bir yapıyla donatılmış. Sürüngen atalarımızın görece kaba işitme organlarından bu noktaya nasıl geldiğimiz, sürüngen çenekemiği yapılarının nasıl bir göç yolu izleyip de memeli ortakulağı ve kemikçiklerini oluşturduysa paleontologları yıllardır

uğraştırıyor. ABD'deki Carnegie Doğa Tarihi Müzesi'nden Zhe-Xi Luo ve ekibinin Çin'de buldukları bir fosilse, sergilediği geçiş yapılarıyla bu konuda önemli ipuçları vermekte. Fosil, modern memelilerle uzak ataları arasında 13 cm'lik minicik bir memeli olan *Yanoconodon allini* 'ye ait. Tahminen 123 milyon yıl kadar önce, Mezozoik dönemde yaşamış. Yeni memelinin neredeyse tamam olan fosilinin en çarpıcı yanlarından biri, çene kemikleriyle daha içteki kulak kemiklerinin tam olmasa da birbirlerinden ayrı durmaları. Kulak kemiklerini çeneye bağlayan bir kemik parçası hâlâ var; bu kemik yetişkin modern memelilerde kaybolup gitmiş durumda. "Sürüngenlerin çeneleri memelilerin kulak kemikleriyle, memelilerin kulakları da sürüngenlerin çene kemikleriyle dolu!" diye anlatıyor Luo. Bu hayvandıysa, modern memeli kulak kemiklerinin oranları korunmuş; ancak sürüngenlerde var olan çene bağlantısı da duruyor. Bu,

Yanoconodon'un modern memeli işitme sistemi için geçerli yüksek frekansları algıladığı gibi, yerden iletilen titreşimleri de algıladığını gösteriyor. Yani, işitme bakımından tam anlamıyla arada.

Scientific American.com, 14 Mart 2007